

<https://www.portalplus.si/1815/psihoterapija/>

Katja Knez Steinbuch

Končno je dozorel čas za zakonsko ureditev psihoterapije

Kljub temu da je psihoterapevtska dejavnost v Sloveniji zelo prepoznavna, je zakonsko še vedno neurejena. Pred dvema tednoma je Kolegij fakultet in strokovnih združenj na področju psihoterapije in psihosocialnega svetovanja organiziral javni Posvet o normativni ureditvi področja psihoterapije in psihosocialnega svetovanja, kar bi lahko bil prvi korak do sprejema zakona o psihoterapevtski dejavnosti, s katerim so se sicer na Ministrstvu za zdravje začeli ukvarjati že pred desetimi leti, vendar je tedanji osnutek potem obležal v predalih.

Ključne besede: [+psihoterapija](#) [+državni svet](#) [+posvet](#) [+ministrstvo za zdravje](#)

Foto: arhiv Inštituta Vita Bona

Poklic psihoterapevt pri nas ne obstaja, medtem pa farmakološko zdravljenje, predvsem anksiolitike in antidepresive, uporablja kar 5% Slovencev, kar pomeni 100.000 ljudi. Lahko se samo vprašamo, koliko milijonov evrov z njimi zaslužijo farmacevtski lobiji.

V Sloveniji na področju psihoterapije obstajajo številne težave: poklic psihoterapevta še vedno ni registriran, niti reguliran, obseg psihoterapevtskih storitev je glede na potrebe premajhen. Razlike v kvaliteti in ceni ponujenih psihoterapevtskih storitev so velike, dostopnost psihoterapevtskih storitev slaba. Za uporabnike nimamo preglednega sistema informiranja o vrsti in kvaliteti psihoterapevtskih storitev. Psihoterapija je tudi preslabo integrirana v sistem javnega zdravstva, saj trenutno lahko opravljajo psihoterapijo v tem

okviru samo psihiatri in klinični psihologi. Potreb po psihoterapiji je več od omenjene ponudbe. Svoja terapevtska znanja so pridobili v različnih oblikah neformalnega izobraževanja in opravljajo posamične psihoterapevtske storitve pod okriljem svoje osnovne stroke. Velikokrat to opravljajo kot generično psihoterapijo ali svetovanje, saj nimajo kompletne psihoterapevtske izobrazbe za poklicnega psihoterapevta.

V obdobju 2006-2010 je **Ministrstvo za zdravje** (MZ) že prepoznalo potrebo po ureditvi tega področja, zato je imenovalo Delovno skupino za pripravo zakona o psihoterapevtski dejavnosti. V njej so predstavniki **Združenja psihoterapevtov Slovenije** (ZPS), **Slovenske krovne zveze za psihoterapijo** (SKZP), **Društva psihologov Slovenije** oziroma družinske terapije na Teološki fakulteti pripravili osnutek zakona, ki naj bi šel leta 2011 v javno razpravo. Sredi leta 2010 so bile kljub prizadevanjem posameznikov iz delovne skupine s prihodom novega ministra vse aktivnost zaustavljene.

Kolegij treh fakultet

Predstavniki ZPS in SKZP so januarja 2016 ponovno obudili prizadevanja za zakonsko ureditev psihoterapij in v ta namen podpisali memorandum. Temu dobremu zgledu je julija letos sledil še Kolegij fakultet. Predstavniki Fakultete za psihoterapevtsko znanost **Univerze Sigmunda Freuda** v Ljubljani (SFU Ljubljana), **Fakultete za uporabne družbene študije** iz Nove Gorice (FUDŠ) in **Teološke fakultete** Univerze v Ljubljani (TeoF), ki izvajajo akreditirane študijske programe iz psihoterapije in psihosocialnega svetovanja, so skupaj s predstavniki nekaterih strokovnih združenj podpisali dogovor o sodelovanju za normativno ureditev psihoterapije.

Sredi oktobra 2016 je na pobudo Kolegija fakultet v polni dvorani **Državnega sveta** potekala javna okrogla miza o nujnosti zakonske ureditve področja psihoterapije in svetovanja. Rdeča nit vseh razpravljavcev je bila ugotovitev o nujnosti samostojnega zakona o psihoterapevtski dejavnosti, ki bo celovito urejal to področje in ki bo psihoterapijo definiral kot samostojen poklic ter akademsko znanstveno disciplino. Na okrogli mizi so nastopili mag. **Miran Možina**, direktor SFU Ljubljana, prof. dr. **Christian Gostečnik**, predstavnik TeoF, prof. dr. **Janez Mlakar**, predstavnik FUDŠ, **Tomaž Flajs**, predsednik SKZP, **Irena Kosovel**, predsednica omenjene Delovne skupine za pripravo zakona, ki je delovala v okviru MZ, **Nadja Čobal**, državna sekretarka na Ministrstvu za zdravje, ter poslanca in člana parlamentarnega odbora za zdravstvo **Jelka Godec** in **Jernej Vrtovec**. Povabilu se niso odzvali v ZPS, žal pa je kljub dobremu odzivu manjkal tudi predsednik odbora Državnega zbora za zdravstvo in nekdanji minister za zdravje **Tomaž Gantar**.

Organizatorji so najbolj pogrešali ravno predstavnike ZPS, saj si želijo njihovega sodelovanja. Sodelovanje in usklajenost med vsemi strokovnjaki sta namreč bistvenega pomena za nadaljevanje prizadevanj za zakonsko ureditev psihoterapije. Še vedno je premalo dialoga med strokovnjaki: nekateri se bojijo sprememb, drugi konkurence, tretji obstanejo na različnih nivojih izobrazbe za poklicnega psihoterapevta, najdejo pa se celo redki, ki menijo, da je trenutna situacija dovolj urejena in da spremembe niso potrebne. Toda stanje v Sloveniji je dejansko kritično. Po statističnih podatkih je pri nas premalo psihoterapevtov, ki so po evropskih standardih usposobljeni za opravljanje psihoterapije kot samostojnega poklica. Nadzora nad tem področjem sploh ni in terapevt je lahko vsak šarlatan, brez izobrazbe in brez kakršnegakoli dela na sebi. Zakon bi moral biti tak, da ne bi spet omogočal različnim skupinam, da bodo prišli do svojih ugodnosti, zatirali pa vse ostale oziroma razvoj, ampak bi

moral biti namenjen spodbujanju kvalitete izobraževanja terapevtov in omogočiti, da to na ustrezen način pridobijo.

Zakaj je "stroka neenotna"

Marsikje gre za osebne zamere, neplodna rivalstva ali slab uvid v situacijo, ki je zaskrbljujoča: poklic psihoterapevt pri nas ne obstaja, medtem pa farmakološko zdravljenje, predvsem anksiolitike in antidepresive, uporablja kar 5% Slovencev, kar pomeni **100.000 ljudi**. Lahko se samo vprašamo, koliko milijonov evrov z njimi zaslužijo farmacevtski lobiji. Seveda je farmakološko zdravljenje marsikje nujno in potrebno. Toda uporabo psihofarmakov bi lahko zmanjšali, če bi psihiatrično zdravljenje povezali s psihoterapijo. Ker pa je ta zaradi neurejenega statusa danes na voljo le omejenemu številu ljudi, se večina zanj ne odloči in pristane na zdravilih. Pogosto govorimo o škodljivih učinkih psihofarmakov, vendar zaradi neurejenih razmer na področju psihoterapije pre pogosto ostajajo edina oblika pomoči ljudem z duševnimi motnjami.

Na posvetu se je odprla tudi debata o vstopnih pogojih za izobraževanje za samostojen poklic psihoterapevta. Predstavniki SKZP so zagovarjali stališče, da naj se za psihoterapevta usposablja samo tisti, ki že imajo nek poklic in so kritični do neposrednega akademskega študija psihoterapije po maturi, ki je mogoč na SFU Ljubljana. Vendar če je takoj po maturi možen študij medicine, psihologije in drugih poklicev, ki zahtevajo od diplomantov, da sredi dvajsetih let prevzemajo velike odgovornosti na področju zdravstvene in psihološke pomoči, zakaj naj bi bilo s psihoterapijo drugače.

Med pogostimi reakcijami na ureditev psihoterapije pri nas se je na posvetu pojavljalo vprašanje različne predizobrazbe. Kolegij fakultet se zgleduje po evropskih in ameriških načelih, kjer psihoterapevska medicinska izobrazba (kakor je govora izključno v Sloveniji) nista pogoj za delovanje, pač pa je nujna le humanistična izobrazba. Medicinska predizobrazba je predmet razprave le v Sloveniji. Psihoterapija ne posega na področje psihiatrije – pravzaprav je vsak terapevt ob sumu psihopatologije dolžan klienta poslati na ustrezno psihiatrično diagnostiko. Zanimiv je bil tudi odgovor dr. **Roberta Cvetka**, psihologa in zakonskega družinskega terapevta, na kritike o uspešnosti delovanja psihoterapevtov brez medicinske predizobrazbe. Zavzel se je za resnejšo evalvacijo psihoterapevtskih storitev in poročal o dobrem zgledu zakonskih družinskih terapevtov, katerih večina pri svojem delu že uporablja vprašalnike za kontrolo kvalitete svojega dela. Gre za to, da z znanstvenimi pripomočki preverimo, ali je psihoterapija res uspešna. Zaenkrat evalvacije pri nas večina preostale stroke ne uporablja, dobrodošlo pa bi bilo, da bi jih.

Na koncu je vse v rokah politike...

Na posvetu so željo po sodelovanju predstavili tudi poslanci, aktivno sta se ga udeležila predstavnika **SDS** in **NSi**, razumevanje in načelno podporo pa so na pogovorih pokazali tudi v **SMC**, **SD** in **Združeni levici**. S strani MZ je prisotna državna sekretarka Nadja Čobal pustila dober vtis, saj je bilo iz njenih besed razbrati, da si kljub trenutni neurejenosti tudi ministrstvo želi sprememb. Ob tem velja izraziti pomislek v zvezi s preventivnimi akcijami ministrstev, ki spodbujajo k zmanjšanju pitja alkohola, opustitvi kajenja cigaret, ničelni toleranci nasilja in počasnejši vožnji; različne institucije so zanje porabila milijone evrov, ne da bi pomislile, da tovrstne akcije ne le da nimajo učinka, ampak imajo lahko močan protiučinek. Psihoterapevti se zavedamo, da različnih zasvojenosti ne rešujejo televizijske reklame ali jumbo oglasi, pač pa kvalitetno psihoterapevtsko delo z ljudmi.

Katja Knez Steinbuch je družinska terapevtka in direktorica Inštituta za družinsko terapijo Vita Bona. Več o tem na spletni strani www.druzinska-terapija.com.